

NORGE TRENGER NY KURS!

INP (Industri og Næringspartiet) konstaterer at den økonomiske politikken vi har sett de siste årene kan ikke fortsette.

De stadig stigende utgiftene som utløser mer økte skatter og avgifter er ikke mulig fremover.

Innen regnskapet for 2023 i 2024 er saldert er overføring fra Oljefondet kommet opp mot 400 milliarder.

Utgiftsøkningene de siste 10-20 årene har vært uavhengig om det har vært en «rød» eller «blå» regjering. En stemme på disse vil bidra til en ytterligere forverring av «vanlige folks» og næringslivets rammebetingelser.

INP mener at noen grunnleggende prinsipper må legges til grunn for å endre retning over tid:

- ***Statsbudsjettet må deles i to, investeringer og utgifter (driftskostnader)***

Det viktigste er faktisk å få kontroll på driftskostnadene.

At vi kjøper stridsvogner for titalls milliarder, har INGEN effekt for inflasjonen innenlands.

Å etablere et nytt direktorat eller tilsyn krever imidlertid millioner hvert år i løpende kostnader.

Lønninger og pensjonsavtaler for offentlige ansatte som ikke jobber i den operative enden, bidrar til mangel på arbeidskraft i den «spisse enden» og i næringslivet.

- ***Hvert departement skal minst hvert 4 år gjennomføre en nullbasert budsjettering av alle budsjettposter. (Zero Based Budgeting), ZBB***

Prinsippet med ZBB er med jevne mellomrom å nullstille virksomhetens funksjon og mål.

Som eksempel, om vi nullstiller Politidirektoratet, hvilke konsekvenser har dette for den operative delen i politiet der ute i møte med publikum og kriminalitet?

Spesialfunksjoner som DELTA, ØKOKRIM, KRIPOS og andre faglige tunge miljøer må av naturlige grunner sentraliseres. Imidlertid trenger de ikke bestandig å legges til Oslo.

Samme kan gjøres med helseforetakene (HFT) som partiet Høyre i sin tid programfestet å legge ned!

Andelen ansatte i administrasjon og ledelse ved sykehusene har vokst mer enn antall ansatte i sektoren generelt. Det kommer fram i Sykehusutvalgets rapport.

Også antallet leger øker, mens grupper som omsorgsarbeidere, hjelpepleiere og helsefagarbeidere går kraftig ned.

Ifølge rapporten er det nå 7500 ledere i helseforetakene, og antall ledelsesnivåer har økt.

Jevnt over var det før helseforetaksreformen i 2001 tre nivåer, som ble til fire eller fem og seks.

Oslo universitetssykehus (OUS), med 24.000 ansatte, har nå seks ledelsesnivå.

Erik Høiskar er overlege og hovedtillitsvalgt for overlegene ved Ullevål sykehus. Han mener seks ledelsesnivå gjør OUS dysfunksjonelt. Erfaringen er at det er vanskelig å formidle oppover hvilke problem man står i ute i førstelinja.

Toppen har ikke oversikt over hva som skjer ute i linja, og de nederst vet ikke hva som skjer på toppen. Det er som i en tåkeheim, sier han.

10 år etter etablering av HFT, i 2012 er det kun 1 av 20 kliniske ledere som mener at modellen har vært vellykket. (Fra profesjonsstudiet i medisin UIO februar 2020.)

Vi er «verdensmestere» i U-hjelp, og intensjonen er ofte de beste, men hvilken effekt gir det, og hvor mye blir borte på veien?

Regjeringen foreslår et bistandsbudsjett på 58,5 milliarder i 2023. Det er en økning på 17,2 milliarder.

Vi må starte med prosjektene, etablere revisjons systemer for oppfølging fra Norge og deretter gir dette behov av midler.

Om det et år gir grunnlag for 2 prosent av BNP er ikke avgjørende, men at det gir langt bedre effekt mot i dag, hvor noen hevder kanskje kun 25-50 % kommer frem, resten går til korrupsjon og våpenkjøp i verste fall!

Hvorfor ikke koble produksjon og leveranser i forbindelse med U-hjelp til norske bedrifter som eksempel skolebygg osv.

- **Avvikle NPM (New Public Management)**

NPM er en målstyrt ledelsesform som ble innført fra 1990 (NOU1989:5) Dette vil redusere antall ledelsesnivåer, enheter og direktorater. Dette vil føre til en markant høyere produktivitet, mer arbeidsglede med mindre sykefravær.

-**Over tid må intensjons styrt ledelse innføres**

Forenklet snakker vi om å snu «pyramiden» på hodet hvor beslutningene flyttes til fremste linje der hvor oppgavene løses i praksis. En ledelsesform hvor kunnskap og tillit erstatter mål og kontroll. Økende målstyring har fått vokse frem som en «kreftsvulst» som hindrer effektivitet og handlingsrom. Noen må naturligvis arbeide med administrative oppgaver, herunder i praksis sørge for logistikken slik at de i fremste linjene enten det er en operasjon sal på sykehus, i helsehuset, undervisningsrommet og lignede hvor verdiene skapes og kunnskap overføres.

Paradokset i dag er at du ofte må inn i stabene for å øke din lønn. Hvorfor skal en ha bedre betalt for en administrativ rolle med fast arbeidstid enn en sykepleier i turnus eller lærer som driver undervisning?

Vi har ca. 17 tusen sykepleiere som ikke jobber i fremste linje, så vi mangler ikke fagfolk, heller ikke hjelpepleiere, men det må lønne seg å jobbe i front.

Mange har pekt på at Norges byråkrati, les Statens utgifter, er skyhøye.

1 av 3 arbeidstakere i landet er sysselsatt i det offentlige.

Det offentliges andel av BNP har markant økt de siste årene, også under Solberg regjeringen sine 8 år. Ingen andre land har større andel.

Både i Finland, Island, Sverige og Danmark er offentlig sektors andel av økonomien opp mot 10 prosentpoeng lavere. Tjenestetilbudet er neppe dårligere, særlig for Finlands del er den på flere områder bedre.

Dagens svekkelse av den norske kronen er del av en reversering av den styrkelse hadde på 2000 tallet. Knut Anton Mork skriver dette i Dagens Næringsliv 15 mai, den måtte komme en dag, og svak politisk styring gjør at den kommer nå.

Dette rammer norske forbrukere sterkt selv om eksportindustrien har markant styrket lønnsomhet. Hvorfor Norges bank selger så mye norske kroner er et relevant spørsmål som mange stiller. Hvorfor ikke styre etter et valuta mål som Danmark gjør hvor den danske krone er fortsatt like sterk opp mot andre valutaer.

Norge er i en unik situasjon med store økonomiske ressurser. Vi kan gjennomføre en kontrollert omstilling slik at samfunnet innen en 5-10 års periode har endret kurs som er langt bedre rustet til å møte de oppgavene som det norske samfunnet står ovenfor de neste 10 årene!

Norge har behov for en ny kurs, INP vil bidra til dette på en konstruktiv måte.

Ole Martin Martinsen

Finanspolitisk talsperson for INP

fin.utvalg@inpartiet.no

+47 928 06 190